

Vägledning med bakgrund och motiv till Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2025:1) om kosmetiska solarier och artificiella solningsanläggningar

Fastställd: Ulf Yngvesson

Datum: 2025-09-15

Dokumentnummer: 25-2007

Innehåll

Föreskrifternas omfattning och innebörd i stort	5
Kapitel 1. Tillämpningsområde och definitioner.....	6
Kapitel 2. Kosmetiska solarier	8
Tillstånd	8
Anmälan	8
Uppgifter vid anmälan.....	9
Utformning och märkning.....	10
Service.....	12
Avskärmning.....	13
Exponeringsschema.....	13
Information till allmänheten.....	14
Produkter	16
Obemannad verksamhet	17
Egenkontroll.....	17
Tillsynsavgifter	19
Kapitel 3. Artificiella solningsanläggningar.....	20
Exponering	20
Ögonskydd	21
Om varningsskylt	21
Kapitel 4. Dispens.....	23
Allmänt.....	23
Bilaga 1 Ansökan om tillstånd.....	24
Bilaga 2 Krav i svensk standard som ska vara uppfyllda.....	25
Bilaga 3 Märkning och instruktioner för användning av kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten	27
Bilaga 4 Råd för att skydda din hälsa.....	29
Bilaga 5 Utformning av skylt om förbud.....	30
Bilaga 6 Värden för ultraviolett strålning.....	31

Bakgrund

I strålskyddslagen (2018:396) har det införts ett förbud mot att yrkesmässigt låta någon som inte har fyllt 18 år sola i ett kosmetiskt solarium. Det har också införts ett krav på upprättande av ett program för egenkontroll för att kontrollera sådan verksamhet. Kommunerna är sedan tidigare tillsynsmyndighet över verksamhet med kosmetiska solarier.

Verksamhet med kosmetiskt solarium är normalt anmälningspliktig. Genom anmälningsplikten medvetandegörs verksamhetsutövaren om att verksamheten regleras genom strålskyddslagen, strålskyddsförordningen (2018:396) och Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter. Anmälan är avgiftsbelagd i form av anmälningsavgift.

Av 7 kap. strålskyddslagen framgår allmänna skyldigheter som gäller för kosmetiska solarier och andra tekniska anordningar som kan alstra icke-joniserande strålning. Bl.a. föreskrivs att den som bedriver denna typ av verksamhet ska se till att den som är sysselsatt i denna har god kännedom om förhållanden, villkor och föreskrifter under vilka verksamheten bedrivs samt blir upplyst om de risker som kan vara förenade med denna.

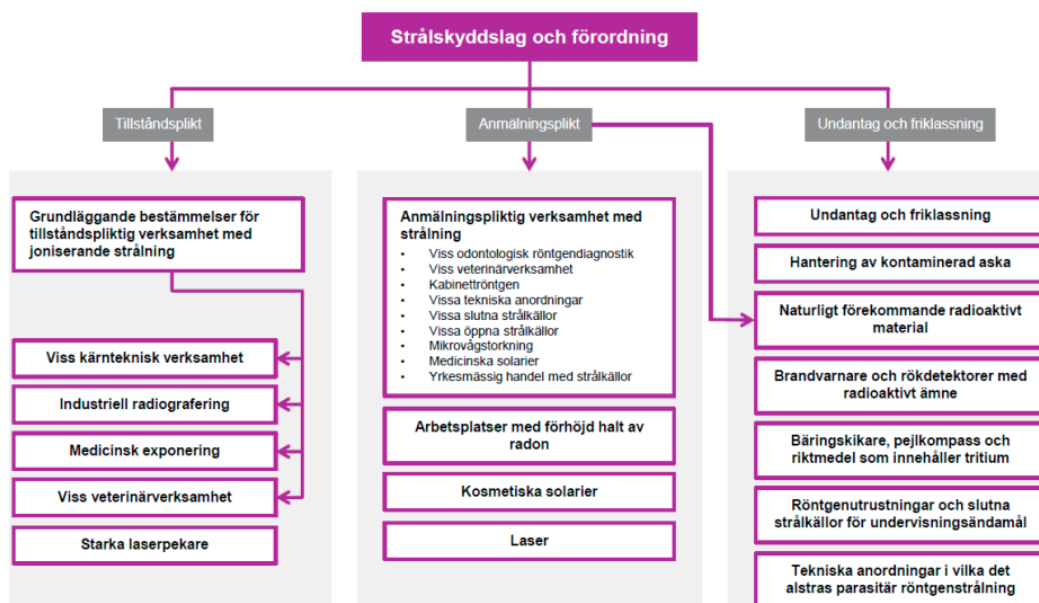
En förändring av Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar ska förtydliga nuvarande regleringar, uppdatera inaktuella standarder, möta upp de nya tekniska lösningarna som används av solarieföretag och införa krav som ger en ökad strålsäkerhet.

Syfte

Denna vägledning riktar sig såväl till verksamhetsutövare som till tillsynsmyndigheterna och syftar till att underlätta tolkningen av bestämmelser och öka förståelsen för kravbilderna genom att redovisa bakgrund, förklaringar och motiv till bestämmelserna och varför de har utformats på det sätt som de har.

Strålsäkerhetsmyndighetens författningsstruktur

Nedan ges en översikt över Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter för verksamheter med strålning.

Föreskrifternas omfattning och innebörd i stort

Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser för tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet med strålning som verksamhetsutövaren ska följa.

Föreskrifterna är indelade i fyra kapitel där 1 kap. behandlar tillämpningsområde och definitioner, 2 kap. behandlar särskilda bestämmelser för kosmetiska solarier, 3 kap. behandlar särskilda bestämmelser för artificiella solningsanläggningar och 4 kap. behandlar dispens.

Referenser och förkortningar

En lista på de förkortningar som används och de dokument som omnämns i vägledningstexten framgår nedan. Det är också en referenslista över de dokument som omnämns i vägledningstexten.

Förkortning/dokumentnummer	Förklaring
Strålskyddslag	Strålskyddslag (2018:396)
Strålskyddsförordning	Strålskyddsförordning (2018:506)
Rådets direktiv 2014/35/EU	Rådets direktiv 2014/35/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av elektrisk utrustning.
Rådets direktiv 2006/42/EG	Rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG.
SSMFS 2012:5	Strålsäkerhetsmyndighetens upphävda föreskrifter om solarier och artificiella solningsanläggningar
SSMFS 2018:25	Föreskrifter om ändring i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.
SS-EN 61228:2021	Fluorescent ultraviolet lamps used for tanning – Measurement and specification method (Swedish Standard)
SS-EN 60335-2-27:2014	Elektriska hushållsapparater och liknande bruksföremål
SSMFS	Strålsäkerhetsmyndighetens författningssamling
UV	Ultraviolett

Kapitel 1. Tillämpningsområde och definitioner

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om strålskydd som ska iakttas av den som yrkesmässigt upplåter kosmetiska solarier eller artificiella solningsanläggningar.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att klargöra att dessa föreskrifter med strålskyddsbestämmelser gäller för den som bedriver verksamhet med kosmetiska solarier eller artificiella solningsanläggningar.

Tillämpning av bestämmelsen

Definitionen av kosmetiskt solarium framgår av 1 kap. 11 § strålskyddslagen (2018:396); med kosmetiskt solarium avses i denna lag en teknisk anordning för att kosmetiskt exponera människor för ultraviolett strålning i syfte att göra huden mörkare.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser för solarier och artificiella solningsanläggningar har tidigare funnits i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

2 § Ord och uttryck i dessa föreskrifter har samma betydelse som i strålskyddslagen (2018:396) och strålskyddsförordningen (2018:506). I dessa föreskrifter avses med	
Term	Definition
<i>Artificiell solningsanläggning</i>	Lokal, rum, utrymme eller anordning avsedd för bestrålning av en eller flera personer samtidigt med artificiellt ljus, huvudsakligen i syfte att åstadkomma upplevelser av välbefinnande och avkoppling.
<i>Ekvivalenskod</i>	Solarielysrörs märkning med effekt, rörtyp och strålningsegenskaper enligt svensk standard SS-EN IEC 61228:2021.
<i>Ultraviolett strålning</i>	Elektromagnetisk strålning med våglängder inom området 180–400 nanometer (nm)
<i>UV-kod</i>	Del av ett solarielysrörs ekvivalenskod som anger rörets effekt och spektrala egenskaper.
<i>UV-typ</i>	Kategoriindelning av solarier med hänsyn till strålningsegenskaperna enligt svensk standard SS-EN 60335-2-27:2014.
<i>UV-typ 3</i>	Solarium med en total erytemeffektiv irradians som inte överstiger 0,3 watt per kvadratmeter.
<i>X- och Y-värden</i>	Delar av ett solarielysrörs UV-kod som anger dess spektralt vägda UVA/UVB-kvot.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att definiera ord och begrepp som förekommer i föreskrifterna.

Artificiell solningsanläggning

En artificiell solningsanläggning brukar ibland gå under namnet solrum eller vara ett inslag i verksamheter som arbetar med ljusterapi.

UV-kod

UV-koden är den del av solarielysrörs ekvivalenskod där x- och y-värde framgår (se nedan).

Svensk standard och UV-typer

Den svenska standarden för elektriska hushållsapparater och liknande bruksföremål, vilken omfattar solarier, är identisk med europastandard CENELEC EN 60335-2-27:2014. Standarden beskriver UV-typerna på följande sätt:

UV-typ 1 och UV-typ 2 är kosmetiska solarier vars biologiska verkan enbart eller huvudsakligen åstadkoms av långvågig ultraviolett strålning (>320 nm) och som är avsedda för professionell användning under överinseende av en person som har lämplig utbildning.

UV-typ 3 är kosmetiska solarier vars biologiska verkan åstadkoms av både kort- och långvågig ultraviolett strålning och som kan användas utan särskild utbildning.

UV-typ 4 är solarier vars biologiska verkan huvudsakligen åstadkoms av kortvågig ultraviolett strålning (<320 nm) och som är avsedda för användning enligt läkares ordination.

För UV-typ 3 solarier gäller att total (sammanlagd) erytemeffektiv irradians (250–400 nm) inte får överstiga $0,3 \text{ W/m}^2$. Dessutom ska mätvärden i det kortvågiga spektralintervallet 250–320 nm och i det långvågiga 320–400 nm vara mindre än $0,15 \text{ W/m}^2$.

I vissa sammanhang förekommer uttrycket ”UV-typ 5”, vilket avser solarier som överstiger maxgränsen $0,3 \text{ W/m}^2$ av kortvågig (UVB) strålning som gäller i EU. Typ-5 solarier omfattas därför inte i den svenska standarden.

X- och Y-värden

X anger total eryteminducerande irradians i våglängdsområdet 250–400 nm, angivet i milliwatt per kvadratmeter. Y anger kvoten mellan eryteminducerande irradians för våglängder under respektive över 320 nm viktade enligt CIE¹, mätt enligt svensk standard SS-EN 61228:2021. Med erytem menas i detta fall en hudrodnad som orsakas av UV-strålningen.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om ord och uttryck som gäller solarier och artificiella solningsanläggningar har tidigare funnits i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

¹Comission Internationale de l'Eclairage Central Bureau ”Erythema reference action spectrum and standard erythema dose | CIE”, tillgänglig på: <https://cie.co.at/publications/erythema-reference-action-spectrum-and-standard-erythema-dose-0>

Kapitel 2. Kosmetiska solarier

Tillstånd

1 § Tillstånd krävs för att upplåta kosmetiskt solarium till allmänheten. En ansökan om tillstånd ska ställas till Strålsäkerhetsmyndigheten och innehålla de uppgifter som framgår av bilaga 1. Tillstånd krävs dock inte för kosmetiskt solarium av UV-typ 3 om kraven i 2 kap 2–20 §§ är uppfyllda.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om tillstånd som gäller solarier och artificiella solningsanläggningar har tidigare funnits i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Anmälan

2 § Den som avser att bedriva verksamhet med kosmetiskt solarium av UV-typ 3 som är riktad till allmänheten, ska anmäla detta till den nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet i den kommun där verksamheten ska bedrivas. Verksamheten får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte nämnden bestämmer något annat.

Tillämpningsområde

Syftet med bestämmelsen är att tillsynsmyndigheten (den kommunala nämnden) ska få kännedom om verksamheten med kosmetiska solarier i god tid innan verksamheten påbörjas. Tillsynsmyndigheten har då möjlighet att tillhandahålla information om de krav som gäller för verksamheten. Tillsynsmyndigheten har under den tiden även möjlighet att identifiera eventuella åtgärder som kan krävas med anledning av anmälan, som behov av att begära in komplettering. Tillsynsmyndigheten har möjlighet att bestämma en annan tid för när verksamheten får påbörjas. Tillsynen är viktig för att upprätthålla strålskyddet bland verksamhetsutövarna, och därmed skydda kunderna mot oönskade effekter av strålning.

Bakgrund och överväganden

Enligt 8 kap. 2 § första stycket 3 strålskyddsförordningen (2018:506) ska den kommunala nämnd som ansvarar för miljö- och hälsoskyddsområdet ha tillsyn över verksamheter med kosmetiska solarier inom kommunen

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om anmälan för verksamheter som tillhandahåller kosmetiska solarier har tidigare funnits i 10 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Uppgifter vid anmälan

3 §	En anmälan enligt 2 § ska innehålla 1. verksamhetsutövarens namn, adress, organisationsnummer, firmatecknare och fakturaadress, 2. kontaktperson med kontaktuppgifter, 3. verksamhetens adress, typ av verksamhet som ska bedrivas och tidpunkt då verksamheten ska påbörjas, 4. uppgifter om solarieverksamheten är bemannad eller obemannad, 5. egenkontrollprogram enligt 20 §, 6. uppgifter om tillverkare och modell för varje kosmetiskt solarium, 7. uppgifter om UV-typ för solarierna, och 8. tillverkarens eller leverantörens intyg om att solarierna överensstämmer med kraven i 5 §.
4 §	Varje väsentlig förändring av de förhållanden som anges i anmälan eller om verksamheten upphör ska snarast meddelas till den kommunala nämnden.

Syfte

Syftet med bestämmelserna är att tillsynsmyndigheten ska ha aktuella uppgifter om verksamheten som ett underlag för myndighetens tillsyn och att verksamhetsutövaren fortlöpande ska uppdatera de uppgifter som rör verksamheten.

Tillämpning av bestämmelsen

Om verksamheten bedrivs på flera platser ska samtliga adresser anges i anmälan. Vad gäller utländska verksamheter kan tillsynsmyndigheten t.ex. begära att verksamhetsutövaren inkommer med utdrag från ett utländskt bolagsregister för att få tillgång till de uppgifter som anges i punkt 1.

Ett godtagbart intyg enligt punkt 8 ska tydligt ange vilken solariebädd som intyget gäller.

Den uppdaterade standarden SS-EN 60335-2-27:2014 ställer liknande krav vad gäller strålsäkerheten som standarden från 2010, vilket innebär att solarier som uppfyllde krav 2010 även fortsättningsvis uppfyller strålskyddskraven.

Överlåtelse kan vara en sådan väsentlig förändring som avses i 3 §. Den nya verksamhetsutövaren (juridisk eller fysisk person) ska då meddela kommunen att verksamheten har tagits över. Kommunens miljönämnd är dock ansvarig tillsynsmyndighet och kan göra en tolkning som innebär att den som avser att bedriva verksamheten måste inkomma med en ny anmälan till kommunen, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.

Bakgrund och överväganden

Enligt 8 kap. 2 § första stycket 3 strålskyddsförordningen (2018:506) ska en kommunal nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ha tillsyn över verksamheter med kosmetiska solarier inom kommunen. Tillsynen ska säkerställa att strålskyddslagen, strålskyddsförordningen och föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen följs.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om anmälan för verksamheter som tillhandahåller kosmetiska solarier har tidigare funnits i 10 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Äldre bestämmelser har saknat krav om egenkontrollprogram vid anmälan av verksamhet till tillsynsmyndigheten (den kommunala nämnden), liksom krav på anmälan av väsentliga förändringar i verksamheten.

Utformning och märkning

5 § Kosmetiska solarier som upplåts till allmänheten ska uppfylla

1. strålskyddskraven i de avsnitt av svensk standard SS-EN-60335-2-27:2014, som anges i bilaga 2, eller
2. likvärdiga krav som uppfyller bestämmelserna i
 - a) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/35/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av elektrisk utrustning, och
 - b) Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG.

Syfte

Syftet med bestämmelserna är att de kosmetiska solarier som finns tillgängliga för allmänheten ska ha begränsningar i den totala erytemeffektiva irradiansen både för kort- och långvågig ultraviolett strålning, och genom detta minska risken för skador orsakade av UV-strålning.

Syftet med bestämmelsen är även att alla solarier som upplåts till allmänheten ska uppfylla samma typ av produktsäkerhetskrav för att säkerställa att de används på ett sätt som är säkert ur strålskyddsperspektiv.

Tillämpning av bestämmelsen

Alla solarier ska vara märkta med korrekt UV-typ, så att både verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet okulärt kan kontrollera denna.

I de fall då det uppstår oklarheter vid bedömningen av märkningen, t.ex. på grund av att en solariebädd är märkt med två olika skyltar med UV-typ eller om märkningen ser egentillverkad ut eller dylikt, kan intyg krävas från tillverkaren, leverantören eller motsvarande för att kontrollera om solariet motsvarar kraven.

För solarier av UV-typ 3 gäller att total erytemeffektiv irradians (250–400 nm) inte får överstiga 0,3 W/m².

För att avgöra huruvida ett solarium uppfyller kraven i standarden SS-EN-60335-2-27:2014 som anges i bilaga 1 kan tillsynsmyndigheten vid en inspektion kontrollera vissa delar av kraven i standarden. Exempel på sådant som kan kontrolleras är att varje solariebädd är märkt med UV-typ och att soltider som anges i exponeringsschemat är möjliga att ställa in, samt att nödstoppsknapp för avstängning är väl synlig och finns lättåtkomlig för användaren.

Vidare kan kontrolleras att varje solariebädd är märkt med rörskylt som anger vilka rör och lampor som är anpassade för solariet. Solarierör av lysrörstyp ska vara märkta med ett ekvivalenskodintervall.

Ett exempel på hur denna märkning kan se ut är:

100–R–(35–47)/(2,7–3,7)

Siffran 100 anger rörets effekt (watt), ”R” anger rörtypen och intervallen i parenteserna anger intervallen på två olika strålningssegenskaper.

Alla delar i standarden kan dock inte kontrolleras fullständigt vid en okulär besiktning. Tillsynsmyndigheten kan kräva att verksamhetsutövaren visar upp ett intyg från tillverkare, leverantör eller motsvarande för att kontrollera att solariet uppfyller alla kraven i standarden som anges i bilaga 1.

Bakgrund och överväganden

Solarier av UV-typ 3 har varit undantagna från kravet på att särskild utbildning krävs i den EU-gemensamma standarden, och har även i tidigare föreskrifter (SSMFS 2012:5) endast varit anmälningspliktiga, till skillnad från solarier av UV-typ 1, 2 och 4 vilka har varit tillståndspliktiga. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att uppdatera standarden och undantaget har diskuterats inom EU, vilket kan medföra förändringar under kommande år. EU-beslut som har fattats efter att dessa föreskrifter beslutades (den 14 maj 2025), hanteras vid kommande revideringar.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om krav på UV-typ 3 har funnits i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Bestämmelser om utformning av solarier har tidigare funnits i 4 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

6 § Lysrör som används i ett kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten, ska vara märkta med ekvivalenskod och ha UV-kod med X- och Y-värden inom det intervall som framgår av solariets märkning.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att solarier ska vara försedda med de rör som solariet är anpassat för. Syftet är också att det ska vara tydligt för både verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten vilka rör som är godkända.

Tillämpning av bestämmelsen

De rör som får användas i ett solarium som upplåts till allmänheten ska för lysrörstyp vara märkta med en ekvivalenskod, i enlighet med svensk standard SS-EN 61228:2021, som har värden som ligger inom det ekvivalenskodintervall som anges på solariet.

Ett exempel på en ekvivalenskod: 100-R-29/2,4.

Den första siffran anger rörets effekt (watt) och bokstaven ”R” anger rörtypen. Siffran 29 brukar benämnas X-värde och siffran 2,4 Y-värde. X-värdet är ett mått på den totala erytemeffektiva irradiansen och Y-värdet anger, lite förenklat, hur stor andel av UV-strålningen som är kortvågig.

Ett exempel på ett ekvivalenskodintervall är: 100-R-(22–29)/(2,0–2,8).

Rörtypen och effekten, angiven i watt, på röret ska vara identiskt med solariets märkning.

Bakgrund och överväganden

Tidigare bestämmelser om godkända rör, samt en tidigare anslagen lista med godkända rör, har funnits parallellt med ett generellt godtagbart ekvivalenskodintervall för kosmetiska solarier. Detta har orsakat frågor och osäkerhet kring vad som är tillåtet. Avsikten med de nya bestämmelserna är att det ska vara tydligt både för verksamhetsutövaren och för tillsynsmyndigheten vilka rör som uppfyller kraven i föreskrifterna och som därigenom kan anses vara godkända.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om godkända rör i ett solarium har tidigare funnits i 5 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

7 § Ett kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten ska på ett varaktigt och väl synligt sätt vara märkt i enlighet med vad som framgår av bilaga 3. Uppgifter om solariets korrekta användning i enlighet med bilaga 3, ska finnas tillgängliga och lätt åtkomliga för dess användare.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att kunderna ska upplysas om riskerna med att använda solarium.

Tillämpning av bestämmelsen

Uppgifter om solariets märkning och korrekta användning är t.ex. att solariet ska vara märkt med UV-typ och UV-lysrörs ekvivalenskod och XY-intervall samt referenstypbeteckning hos andra UV-strålkällor. Solariet ska även enligt bilaga 2 vara märkt med en varningstext med följande innebörd:

”WARNING: Ultraviolett strålning kan skada ögon och hud, åldra huden och ge hudcancer. Läs bruksanvisningen noga. Använd avsedda skyddsglasögon. Vissa mediciner och kosmetiska preparat kan orsaka överkänslighet.

Varningstexten kan också anslås på väggen intill solariet. Texten ”läs bruksanvisningen noga” får ersättas med ”rådfråga personalen”.

Kravet om märkning i bilaga 3 kan komma att ändras för solarier tillverkade efter den 18 juli 2025 vid kommande revidering av föreskrifterna.

Äldre bestämmelser

Bestämmelsen om uppgifter för solariets märkning har tidigare funnits i 7 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Service

8 § Varje kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten ska genomgå service minst en gång om året, eller med det kortare tidsintervall som krävs, för att säkerställa att utrustningen fungerar som avsett och att den totala erytemeffektiva irradiansen inte överstiger 0,3 watt per kvadratmeter.
Service ska dokumenteras, och dokumentationen ska bevaras i minst 5 år.

Syfte

Syftet med bestämmelserna är att solarierna ska kontrolleras och underhållas för att upprätthålla strålskyddet.

Tillämpning av bestämmelsen

Verksamhetsutövaren är ansvarig för att service av varje solarium inom verksamheten genomförs regelmässigt. Utöver att genomföra funktionskontroller behöver man säkerställa att solariets strålningsegenskaper överensstämmer med märkningen, och att den sammantagna erytemeffektiva irradiansen inte överstiger 0,3 W/m².

Service kan omfatta reparationer och byte av lysrör. De delar av eller funktioner hos ett solarium eller kringutrustning som kan ha påverkats av en utförd serviceåtgärd kontrolleras innan det åter tas i bruk. Exempel på när det i övrigt kan bedömas föreligga särskilda skäl att kontrollera solariet är vid misstanke om att det kan ha blivit skadat.

Av dokumentation från genomförd service bör det framgå datum för genomförd service, ansvarig tekniker, eventuella åtgärder och brister. Dokumentationen från servicen ska finnas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.

Bakgrund och överväganden

Enligt 7 kap. 1 § 2 strålskyddslagen (2018:396) ska den som bedriver en solarieverksamhet underhålla de tekniska anordningarna inom verksamheten.

Äldre bestämmelser

Kraven har inte funnits med i tidigare föreskrift

Avskärmning

9 § Ett kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten ska placeras eller avskärmas så att personer inte oavsiktligt kan bli exponerade.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att endast den person som använder solariet ska exponeras för strålningen.

Tillämpning av bestämmelsen

För de solarium som är i ett avskilt rum kommer kravet att vara uppfyllt. I de fall då solariet inte är i ett avskilt rum så måste det vara tydligt avskärmat med väggar eller på annat sätt säkerställt att personer som befinner sig i lokalen inte blir exponerade oavsiktligt.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om skydd mot oavsiktlig exponering har tidigare funnits i 6 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Exponeringsschema

10 § I en verksamhet där kosmetiskt solarium upplåts till allmänheten, ska ett exponeringsschema med tillhörande anvisningar anslås väl synligt där bokning eller betalning sker samt i direkt anslutning till varje solariebädd. En solarieverksamhet som använder sig av ett digitalt betalnings- eller bokningssystem ska också hålla exponeringsschemat tillgängligt digitalt i anslutning till betalnings- eller bokningssystemet.

11 § Exponeringsschemat ska ange

1. solarietillverkarens rekommendationer om
 - a) hur hudtyp ska bedömas,
 - b) initial testsolning, relaterat till hudtyp,
 - c) maximalt antal soltillfällen per år, relaterat till hudtyp, och
 - d) maximal soltid i minuter per solningstillfälle, relaterat till hudtyp, samt
2. att det i de fall som det är osäkert vilken hudtyp användaren har, ska väljas en exponeringstid för en ljusare hudtyp.

Informationen i exponeringsschemat får inte stå i strid med det som följer av avsnitt 2 i bilaga 3.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att det ska finnas en anvisning om hur ofta och hur länge användaren bör sola beroende på hur känslig denne är för UV-strålning och genom detta minska risken för skadlig exponering.

Tillämpning av bestämmelsen

För att bestämmelsen ska vara uppfylld ska det vid tillsyn lätt kunna gå att se ett eller flera exponeringsscheman för de solarier som finns i verksamheten. Det är viktigt att all information som exponeringsschemat ska innehålla finns med, samt att exponeringsschemats innehåll inte strider mot bilaga 2 punkt 2.

För att verifiera att exponeringsschemat är korrekt kan det kontrolleras vilka tider som är möjliga att ställa in på solariet. Enligt standarden SS-EN 60335-2-27:2014 ska alla tider på exponeringsschemat kunna ställas in på solariet. De tider som anges i exponeringsschemat är dock riktvärden och inte exakt anpassade för enskilda individer. Den indelning av hudtyper som anges på exponeringsschemat är inte heller ett exakt mått på hur känslig användaren är mot UV-strålning. Mot bakgrund av detta är det därför rimligt att det finns en viss avvikelse mellan tiderna på exponeringsschemat och den tid som användaren kan ställa in. En rimlig avvikelse kan anses vara ett par minuter.

Osäkerhet kring hudtyp kan till exempel bero på att användaren bedömer sig hamna mellan två hudtyper. I ett sådant fall bör exponeringstiden för den ljusare hudtypen väljas för att öka säkerheten.

Äldre bestämmelser

Bestämmelsen om exponeringsschema har tidigare funnits i 7 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

En ändring i regleringen har tillkommit gällande att exponeringsschemats innehåll inte får stå i strid med bilaga 3 punkt 2. I punkt 2 i bilagan anges vad som ska framgå av solariets bruksanvisning.

Det är tillverkaren (eller leverantören eller motsvarande) av solarieutrustningen som tar fram exponeringsschema, och det är viktigt för verksamhetsutövaren att säkerställa att dessa scheman är förenliga med punkterna. Ett exempel på avvikelse som står i strid med bilaga 2.2. är om schemat anger en tid för personer med egenskaper (t.ex. naturligt rödhåriga), som enligt bilaga 2.2 inte alls ska använda solariet.

Information till allmänheten

12 § Ett anslag med ”Råd för att skydda din hälsa” som är utformat på det sätt som framgår av bilaga 4, ska finnas på eller intill varje kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten och vid plats för betalning eller bokning. Anslaget ska minst ha format A3 och vara placerat så att det är väl synligt och så att texten är läslig för den som ska använda solariet.

En solarieverksamhet som använder sig av ett digitalt betalnings- eller bokningssystem ska också hålla ”Råd för att skydda din hälsa” tillgänglig digitalt i anslutning till betalnings- eller bokningssystemet.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att kunderna ska få information om riskerna med solarie-solande samt instruktioner om vad man bör tänka på om man väljer att sola i ett solarium.

Tillämpning av bestämmelsen

Alla kunder ska lätt kunna få informationen i samband med soltillfället men även innan betalningen för soltillfället sker. Detta medför att affischen behöver sitta synligt vid t.ex. en reception eller annan plats där betalning görs, samt i anslutning till varje solarium. För solarieverksamheter som använder sig av digitala betalnings- eller bokningssystem ska denna information också framgå digitalt.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om affischen ”råd för att skydda din hälsa” har tidigare funnits i 9 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

13 § Den skylt med information om förbudet mot att låta någon som är under 18 år sola i ett kosmetiskt solarium som avses i 7 kap. 7 § 2 strålskyddslagen (2018:396), ska vara utformad på det sätt som framgår av bilaga 5 och minst ha format A3. Skylten ska även finnas väl synlig vid plats där solningen betalas eller bokas.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att kunderna ska få information om förbudet att upplåta solarium till någon som är under 18 år.

Tillämpning av bestämmelsen

Alla kunder ska lätt kunna se skylten om åldersgräns på plats där betalning eller bokning för solningen sker. Affischen ska därför sitta synligt vid en reception eller annan plats där betalning sker. För solarieverksamheter som använder sig av digitala betalnings- eller bokningssystem ska denna information också framgå digitalt.

Äldre bestämmelser

Kravet har inte funnits med i tidigare föreskrift.

14 § I en verksamhet där kosmetiskt solarium upplåts till allmänheten, ska information om att huden ska vara ren från krämer och andra kosmetiska produkter innan solning finnas väl synlig för den som ska använda solariet. En solarieverksamhet som använder sig av digitalt betalnings- eller bokningssystem ska också hålla denna information tillgänglig digitalt i anslutning till betalnings- eller bokningssystemet.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att kunderna ska informeras om att kosmetiska produkter inte ska appliceras innan solning, vilket kan göra huden känsligare för UV-strålning och därigenom öka risken för hudskador.

Tillämpning av bestämmelsen

Kunder ska på ett lätt sätt kunna se informationen om kosmetiska produkter på plats där betalning eller bokning för solningen sker. Informationen ska därför sitta synligt vid en reception eller vid mynt- eller pollettautomater. För solarieverksamheter som använder sig av digitala betalnings- eller bokningssystem ska denna information också framgå digitalt.

Äldre bestämmelser

Kraven har inte funnits med i tidigare föreskrift

15 § En verksamhet där kosmetiskt solarium upplåts till allmänheten får inte marknadsföras på ett sätt som antyder att användningen av solarier är hälsofrämjande eller kan ge medicinska effekter.

Syfte

Det finns en skillnad mellan kosmetisk och medicinsk användning av solarier. Medicinsk användning regleras SSMFS 2018:2 och ska utföras under överinseende av vårdpersonal och ha ett tydligt medicinskt syfte.

Paragrafen syftar till att motverka att personer väljer att använda kosmetiska solarier på grund av påstådda hälsofrämjande eller medicinska effekter (till exempel psoriasis, andra hudåkommor eller psykisk ohälsa).

Tillämpning av bestämmelsen

Verksamhetsutövaren ska se till att marknadsföring inte omfattar hälsofrämjande eller medicinska effekter.

Äldre bestämmelser

Kraven har inte funnits med i tidigare föreskrift

Produkter

16 § Produkter som är avsedda för användning på huden före solning får inte tillhandahållas i en verksamhet där kosmetiskt solarium upplåts till allmänheten.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att kunderna inte ska applicera en kosmetisk eller hygienisk produkt innan solning eftersom exponeringsscheman är framtagna för ren hud och eftersom produkter kan göra huden känsligare för UV-strålning och därigenom öka risken för hudskador.

Tillämpning av bestämmelsen

Verksamhetsutövaren ska inte tillhandahålla kosmetiska produkter för användning innan eller under solning. De eventuella kosmetiska produkter som säljs ska enbart vara avsedda att användas efter solningstillfället.

Bakgrund och överväganden

Förändringen jämfört med 12 § i de tidigare föreskrifterna (SSMFS 2012:5) innebär att inga produkter avsedda för användning på huden innan exponering får förmedlas eller säljas.

Det finns två huvudsakliga skäl till förändringen. Dels att de till solarierna hörande exponeringsschemana är framtagna utifrån beräkningar för ren hud (utan produkter). Dels att den tidigare bestämmelsen om försäljning av kosmetiska eller hygieniska produkter (12 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar) har medfört oklarheter för såväl verksamhetsutövare som tillsynsmyndigheter avseende vilka produkter som bestämmelsen omfattade.

Produkter avsedda för användning efter exponering omfattas inte av den föreslagna regleringen.

Äldre bestämmelser

Bestämmelsen har tidigare funnits i 12 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Ändringen av kravet syftar till att specificera och förtydliga vilken egenskap hos produkterna som främst är relevant i detta sammanhang.

17 § Skyddsglasögon som uppfyller kraven på transmission i svensk standard SS-EN 60335-2-27:2014 ska finnas tillgängliga för varje person som använder ett kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten.

Syfte

Syftet med paragrafen är att skydda användarens ögon från UV-strålningen i solariet. Det exponeringsschema som ska finnas anslaget vid varje solarium tar endast hänsyn till hudens känslighet för UV-strålning.

Tillämpning av bestämmelsen

Enligt standarden SS-EN 60335-2-27:2014 ska det för varje solarium finnas minst två par ögonskydd som uppfyller de transmissionskrav som anges i standarden. Bestämmelsen anger att skyddsglasögonen ska finnas tillgängliga vilket innebär att de ska finnas i verksamhetens lokaler. Det är upp till verksamhetsutövaren att välja om personliga skyddsglasögon ska tillhandahållas kostnadsfritt eller mot en kostnad.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om tillgängliga ögonskydd har tidigare funnits i 11 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Obemannad verksamhet

18 § I obemannad verksamhet med solarier som upplåts till allmänheten ska strömförsörjningen vara försedd med ett extra tidur som slår ifrån matningsspänningen till solariets lampor och lysrör efter högst 15 minuters användning. Längsta möjliga soltid ska vara 15 minuter.

Syfte

Syftet är att säkerställa att obemannade verksamheter erbjuder en extra säkerhet genom att soltiderna begränsas per automatik.

Tillämpning av bestämmelsen

Det test som kan utföras för att kontrollera om bestämmelsen är uppfylld är att betala för en soltid som är längre än 15 minuter. Om solariet stängs av inom 15 minuter är kravet uppfyllt.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om begränsning av soltiden för obemannade solarier har tidigare funnits i 8 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Egenkontroll

Egenkontroll som begrepp förekommer i svensk lagstiftning inom flera områden. Några exempel är på miljö-, elsäkerhets-, livsmedelshygien- och plan- och byggområdet. Egenkontroll innebär att verksamhetsutövare ska kontrollera att regler som styr verksamheten

följs. Det omfattar att ta fram rutiner och åtgärder som krävs för att vara säker på att reglerna följs, samt dokumentera dessa. Vid tillsyn ska verksamhetsutövare kunna visa hur de arbetar med egenkontroll för tillsynsmyndigheten.

19 § Innan en verksamhet där kosmetiskt solarium upplåts till allmänheten får påbörjas, ska ett sådant program för egenkontroll som avses i 7 kap. 7 § 3 strålskyddslagen (2018:396) vara upprättat och finnas tillgängligt för tillsynsmyndigheten. Programmet ska vara dokumenterat, aktuellt och ändamålsenligt för den aktuella verksamheten. Det ska säkerställas att alla som arbetar med solarier i verksamheten är väl förtrogna med innehållet i programmet.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är i första hand att ge verksamhetsutövaren ett verktyg för att kontinuerligt säkerställa att verksamheten bedrivs på ett godtagbart sätt från strålskyddssynpunkt, och i andra hand ge tillsynsmyndigheten ett verktyg för att kontrollera att gällande krav för verksamheten är uppfyllda.

Tillämpning av bestämmelsen

Det är verksamhetsutövarens ansvar att ta fram ett program för egenkontroll. Vad som ska ingå i egenkontrollprogrammet framgår av 20 §.

Bakgrund och överväganden

Av 7 kap 7 § 3 strålskyddslagen (2018:396) framgår bland annat att den som yrkesmässigt låter någon sola i ett kosmetiskt solarium ska enligt ett särskilt program för egenkontroll kontrollera verksamheten och svara för att verksamhetens personal har nödvändiga kunskaper om det som gäller för verksamheten enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Enligt 8 kap. 11 § strålskyddsförordningen (2018:506) får Strålsäkerhetsmyndigheten meddela föreskrifter om program för egenkontroll.

Äldre bestämmelser

Bestämmelsen är ny.

20 § Programmet för egenkontroll ska omfatta dokumenterade rutiner för att säkerställa att

1. förbudet i 7 kap. 6 § strålskyddslagen (2018:396) mot att yrkesmässigt låta någon som inte har fyllt 18 år sola i ett kosmetiskt solarium upprätthålls,
2. varje solariums utformning uppfyller kraven i 5 §,
3. kraven på lysrören i 6 § efterlevs,
4. varje solarium är märkt i enlighet med 7 §,
5. service är utförd i enlighet med 8 §,
6. varje solarium är placerat eller avskärmat i enlighet med 9 §,
7. kraven beträffande exponeringsschema i 10 och 11 §§ är uppfyllda,
8. information är anslagen i enlighet med 12–14 §§,
9. skyddsglasögon finns tillgängliga i enlighet med 17 §,
10. kraven i 18 § är uppfyllda för obemannade verksamheter,
11. de som arbetar i verksamheten har tillräckliga kunskaper om strålskyddslagen samt dessa föreskrifter, och
12. förändringar meddelas tillsynsmyndigheten i enlighet med 4 §.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att klargöra vad programmet för egenkontroll ska innehålla för att vägleda verksamhetsutövaren hur kraven i strålskyddslagen (2018:396) och dessa föreskrifter ska uppfyllas. Syftet är också att underlätta tillsynsmyndighetens tillsynsarbete.

Tillämpning av bestämmelsen

Samtliga punkter enligt 20 § ska vara dokumenterade och hållas aktuella samt kontinuerligt användas av verksamhetsutövaren för att kontrollera verksamheten.

Bakgrund och överväganden

I 7 kap. 7 § 3 strålskyddslagen finns krav på program för egenkontroll. Enligt 8 kap. 11 § strålskyddsförordningen (2018:506) får Strålsäkerhetsmyndigheten meddela föreskrifter om program för egenkontroll.

Äldre bestämmelser

Bestämmelsen är ny.

Tillsynsavgifter

21 § Av 8 kap. 2 § första stycket 3 strålskyddsförordningen (2018:506) följer att den kommunala nämnd som ansvarar för miljö- och hälsoskyddsområdet ska ha tillsyn över verksamheter med kosmetiska solarier inom kommunen. Enligt 8 kap. 14 § strålskyddsförordningen får kommunen meddela föreskrifter om avgifter för sådan tillsyn.

Den kommunala nämndens kostnader för provtagning och undersökning av prov ska ersättas av den vars verksamhet tillsynen avser.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra för tillsynsmyndigheten, dvs. den kommunala nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet, att få ersättning från en verksamhetsutövare för kostnader för provtagning, undersökning av prov och mätningar i samband med tillsynsarbetet.

Av 8 kap. 14 § strålskyddsförordningen (2018:506) framgår även att kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om avgift för kostnader för sådan tillsynsverksamhet som utövas av en kommunal nämnd.

Bakgrund och överväganden

Enligt 8 kap. 2 § 3 strålskyddsförordningen ska en kommunal nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ha tillsyn över verksamheter med kosmetiska solarier inom kommunen över att strålskyddslagen och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av lagen följs.

Enligt 8 kap. 12 § strålskyddsförordningen får Strålsäkerhetsmyndigheten meddela föreskrifter om skyldighet för den vars verksamhet tillsynen avser att ersätta en tillsynsmyndighets kostnader för provtagning och undersökning av prov. I samband med tillsyn av kosmetiska solarier avser ”provtagning och undersökning av prov” de tekniska undersökningar/mätningar som behöver göras för att säkerställa att solariet uppfyller kraven.

Äldre bestämmelser

För verksamheter med solarier finns bestämmelsen sedan tidigare, se 19 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Kapitel 3. Artificiella solningsanläggningar

I 8 kap. 2 § strålskyddslagen (2018:396) anges att regeringen får meddela föreskrifter om att den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ska utöva tillsynen i fråga om verksamheter med kosmetiska solarier som bedrivs inom kommunen. Av 5 kap. 8 § strålskyddsförordningen (2018:506) följer att Strålsäkerhetsmyndigheten får meddela föreskrifter om att den som yrkesmässigt upplåter ett kosmetiskt solarium till solare ska ha anmält sin verksamhet till kommunen.

I 8 kap. 3 § strålskyddsförordningen anges att Strålsäkerhetsmyndigheten får till den kommunala nämnd som ansvarar för miljö- och hälsoskyddsområdet överlåta att inom kommunen utöva tillsyn över verksamheter.

Av lagstiftningen följer inte att kommunen har ansvar för tillsyn över artificiella solningsanläggningar. Det hindrar dock inte att företrädare för kommunen besöker eller kontakter verksamhetsutövare för att bedöma om en verksamhet snarare är att betrakta som kosmetiskt solarium och därmed faller in under den kommunala nämndens tillsynsansvar.

Exponering

1 § Exponeringen av personer i en artificiell solningsanläggning som upplåts till allmänheten får inte överstiga de värden som framgår av bilaga 6.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att begränsa strålningens styrka i en artificiell solningsanläggning så att risken för att en skada på huden eller ögonen ska uppkomma är relativt liten.

Tillämpning av bestämmelsen

Exempel på verksamheter som använder sig av det som benämns artificiella solningsanläggningar är de som erbjuder ”solrum” eller ”ljusterapi”. Vanligtvis och något förenklat är syftet med dessa verksamheter att erbjuda personer ett rum med starkt, övervägande synligt ljus i uppgående syfte, speciellt under vinterhalvåret.

Om det i en verksamhet används lampor som är väldigt starka eller emitterar strålning med kortare våglängder än det synliga ljuset finns det en risk att de gränsvärden som anges i bilaga 6 överskrids. I de fall lampor som främst avger synligt ljus används så överstiger inte lamporna riktvärdena förrän efter längre tids exponering och risken för skada i en sådan anläggning är liten.

Bakgrund och överväganden

De i bilaga 6 specificerade värdena för beräkning av begränsning av ultraviolett strålning överensstämmer med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/25/EG av den 5 april 2006 om minimikrav för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med fysikaliska agens (artificiell optisk strålning) i arbetet (EUT L 114, 27.4.2006, s. 38). Värdena i bilaga 6 anges även i Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd (SSMFS 2008:48) om hygieniska riktvärden för ultraviolett strålning.

Bakgrunden till värdena är en vägledning framtagen av en expertgrupp på uppdrag av strålskyddsorganisationen ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation

Protection)². Vägledningen tar hänsyn till UV-strålningens biologiska effekt och förmåga att framkalla hudrodnad. Effekten varierar för olika våglängder

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om gränsvärden för strålning i en artificiell solningsanläggning har tidigare funnits i 16 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Ögonskydd

2 § Solglasögon ska finnas tillgängliga för varje person som använder en artificiell solningsanläggning.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att skydda användarens ögon från skador orsakade av icke-joniserande strålning.

Tillämpning av bestämmelsen

Verksamhetsutövaren ska se till att solglasögon eller andra ögonskydd alltid finns tillgängliga för varje person som använder den artificiella solningsanläggningen.

Bakgrund och överväganden

Den typ av skador som skulle kunna uppkomma i denna typ av verksamhet är ögonskador. Den optiska strålningen absorberas och reflekteras dock väl av solglasögon vilket gör att detta skydd är tillräckligt. Verksamhetsutövaren kan mot en kostnad tillhandahålla personliga solglasögon till de kunder som önskar. Det finns inte några specifika transmissionskrav på de solglasögon som ska finnas tillgängliga.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om ögonskydd på artificiella solningsanläggningar har tidigare funnits i 17 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Om varningsskylt

3 § Vid en artificiell solningsanläggning som upplåts till allmänheten med lampor vars luminans överstiger 100 000 candela per kvadratmeter, ska det finnas väl synliga varningsskyltar med texten: VARNING – Intensivt ljus. Användning av solglasögon rekommenderas. Se inte på lamporna.

Syfte

Syftet med bestämmelsen är att informera dem som vistas i lokalen om att det finns lampor som avger ett intensivt ljus och därmed ge instruktion om att skydda ögonen, samt ge möjlighet att undvika att vistas i lokalen för det fall man är extra känslig för intensivt ljus.

² ICNIRP guidelines on limits of exposure to ultraviolet radiation of wavelengths between 180 nm and 400 nm (incoherent optical radiation) published in: health physics 87(2):171-186; 2004.

Luminans och illuminans

Belysningsstyrka, luminans (L), beskriver hur intensivt ljuset från en yta uppfattas av det mänskliga ögat, och har enheten candela per kvadratmeter (cd/m^2) som är en SI-enhet. Luminansen $10\,000\text{ cd}/\text{m}^2$ motsvarar ungefär ljusreflektionen från en snötäckt yta under en klarblå himmel. Vid denna nivå kan ljuset börja orsaka obehag och bländning, och det kan vara lämpligt att använda solglasögon redan vid denna nivå.

Ljusstyrka, illuminans (E) hos en ljuskälla mäts i enheten lux (lx) och är bland annat beroende av avståndet till källan. Om ljuskällans emitterande yta (A) är känd kan man mäta illuminans på ett bestämt avstånd (r) rakt under ljuskällan. Luminans kan sedan beräknas om man vet illuminansen hos ljuskällan, ytan hos ljuskällan och avståndet till den med följande formel.

$$L = \frac{E \cdot r^2}{A}$$

Exempel på hur luminans beräknas:

Vid en mätning av illuminans blev resultatet 300 lux, för en ljuskälla med en emitterande yta av storleken $0,05\text{ m}^2$, på avståndet 1 m:

$$L = \frac{E \cdot r^2}{A} = \frac{300 \cdot 1^2}{0,05} = 6000\text{ cd}/\text{m}^2$$

I exemplet ger ljuskällan med den uppmätta illuminansen 300 lux en luminans på $6000\text{ cd}/\text{m}^2$.

Äldre bestämmelser

Bestämmelser om varningsskylt i artificiella solningsanläggningar har tidigare funnits i 18 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Kapitel 4. Dispens

Allmänt

1 § Strålsäkerhetsmyndigheten kan ge dispens från dessa föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det kan ske utan att det kan antas medföra en oacceptabel risk för att människor eller miljön utsätts för skadlig verkan av strålning.

Tillämpning av bestämmelsen

I bestämmelsen anges att Strålsäkerhetsmyndigheten har möjlighet att ge dispens från dessa föreskrifter och under vilka förutsättningar som dispens kan ges. En dispens innebär en förändring av en generellt gällande kravbild genom att undantag medges från en regel i det enskilda fallet. Om dispens önskas skickas en dispensansökan till Strålsäkerhetsmyndigheten där det framgår från vilka bestämmelser eller vilken del av en bestämmelse, som dispens söks, vilka särskilda skäl som finns och varför en dispens kan ges utan att det kan antas medföra en oacceptabel risk för att människor eller miljön utsätts för skadlig verkan av strålning.

Med *särskilda skäl* avses att det ska finnas någon speciell omständighet som medför att dispens behövs. Det kan handla om en eller flera omständigheter som ensamt eller tillsammans medför att det är motiverat att för den aktuella verksamheten ändra kravnivån på en eller flera bestämmelser, eller delar av dessa. Ändringen i kravnivå är bara möjlig om det finns särskilda skäl och ovanliga omständigheter som talar för att en sådan ändring kan vara acceptabel. Bedömning av om en dispens medges eller inte görs alltid av Strålsäkerhetsmyndigheten utifrån de omständigheter som har beskrivits i det enskilda ärendet.

Om Strålsäkerhetsmyndigheten finner att det finns förutsättningar för dispens beviljas ansökan. Den beviljade dispensen kan vara av mindre omfattning än vad som anges i ansökan. Dispensbeslutet kan också förenas med kompletterande villkor för verksamheten som måste följas för att dispensen ska gälla.

Äldre bestämmelser

Bestämmelsen har tidigare funnits i 20 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2012:5) om solarier och artificiella solningsanläggningar.

Bilaga 1

Ansökan om tillstånd

En ansökan om tillstånd ska innehålla

1. verksamhetsutövarens namn, adress, organisationsnummer, firmatecknare och fakturaadress,
2. kontaktperson med kontaktuppgifter,
3. den avsedda verksamhetens namn, adress och syfte,
4. uppgifter om verksamhetens bemanning samt personalens utbildning och kompetens,
5. tillverkar- eller leverantörsdokumentation för samtliga solarier i verksamheten som visar att de överensstämmer med strålskydds-, säkerhets- och utförandekraven i svensk standard SS-EN 60335-2-27:2014 och omfattar
 - a) tillverkarens eller leverantörens intyg att solariet uppfyller standardens samtliga elektriska, mekaniska och konstruktionstekniska krav,
 - b) uppgifter om UV-typ, fabrikat, modell, tillverkningsår och antal solarierör
 - c) fullständig benämning på solarietillverkarens avsedda UV-lampor och filterglas vid UV-typprovning samt benämning på använda rör, marknadsföringsnamn och ekvivalenskod för originallampor av lysrörstyp,
 - d) intervall för ersättningsrörs X- och Y-värden,
 - e) referens till och datum för solariemodellens certifiering och UV-typ-provningsprotokoll, samt
 - f) intyg från tillverkaren eller leverantören om att ett liggsolarium har inbyggd automatisk avstängning (extra inbyggt tidur) som träder i funktion vid fel på det ordinarie tiduret.

Bilaga 2

Krav i svensk standard som ska vara uppfyllda

Av tabellen framgår de avsnitt i svensk standard SS-EN 60335-2-27:2014 som avser strålskydd och som ska vara uppfyllda enligt 2 kap. 5 §.

Avsnitt	Innehåll
1	Omfattning och giltighet
1 not 101 p. 2	Påpekande att nationella myndigheter kan lägga till eller ha särskilda krav beträffande användning
3.101	Definition av källa för UV-strålning
3.103	Definition av effektiv irradians
4	Allmänna krav
5	Allmänna provningskrav
6.101, annex BB	Kategorisering av solarier i UV-typ. Definition av UV-typ 1–4 och irradiansgränsvärden
7.1	Märkning (UV-typ, UV-källor, rör och rördata, varningstexter)
7.12	Uppgifter som ska finnas i instruktioner för ett solariums korrekta användning
7.15	Krav på synlig placering av märkskyltar och varningstexter
10	Nominell effekt, spänning och ström vid provning
22.103	Beröringsskydd för källorna för UV-strålning
22.105	Krav på automatisk avstängning (extra inbyggt tidur) vid fel på timer i liggsolarier
22.106	Tidur, inställbart för rekommenderade soltider
22.110	Nödstoppsknapp för avstängning ska finnas lättåtkomlig
22.111	Specifikation av XY-intervall för ersättningsrör baserat på UV-koden för de originalrör som använts vid solariets typprovning
22.112	Konstruktionskrav att UV-strålningen ska upphöra (eller inte öka) om ett filterglas lossnar, saknas eller är trasigt
32.101	Gränsvärden för total irradians och UVC-strålning, mätförutsättningar, mätregler, mätinstrument

Avsnitt	Innehåll
Figur 103	UV-strålningens aktionsspektrum (även tabeller)
Annex AA	Luminansmätning
Annex CC	Förklaring av och exempel på UV-lysrörs märkning med ekvivalenskod där UV-kod och X- och Y-värden ingår

Bilaga 3

Märkning och instruktioner för användning av kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten

I bilagan anges hur ett kosmetiskt solarium som upplåts till allmänheten ska vara märkt och vilka uppgifter om solariets korrekta användning som ska finnas tillgängliga för dess användare.

1. Märkning

Ett kosmetiskt solarium ska vara märkt med

1. uppgift om UV-typ,
2. UV-lysrörs ekvivalenskod och XY-intervall eller referenstypbeteckning för andra källor för UV-strålning, och
3. varningstext med följande innehåll: "VARNING Ultraviolett strålning kan skada ögon och hud, åldra huden och ge hudcancer. Läs bruksanvisningen noga. Använd avsedda skyddsglasögon. Vissa mediciner och kosmetiska preparat kan orsaka överkänslighet."

Om ett kosmetiskt solarium används i en bemannad solariesalong eller liknande, får varningen i punkt 3 i stället finnas på ett väl synligt anslag intill varje solariebädd. Texten "läs bruksanvisningen noga" får ersättas med "rådfråga personalen".

Kosmetiska solarier med en luminans som överstiger 100 000 candela per kvadratmeter ska vara märkta med texten "Varning – intensivt ljus, se inte på lamporna".

Om varningarna kombineras behöver inte ordet "Varning" upprepas.

2. Uppgifter om ett kosmetiskt solariums korrekta användning

Av solariets bruksanvisning ska framgå

1. att barn inte ska vara närvarande då solariet används,
2. att solariet inte ska användas av personer som
 - a) är under 18 år,
 - b) har fräknar,
 - c) har naturligt rött hår,
 - d) har hudförändringar,
 - e) har många födelsemärken på kroppen (fler än 15, över 2 millimeter),
 - f) har stora asymmetriska födelsemärken (över 5 millimeter),
 - g) har solsveda,
 - h) inte blir solbruna eller inte blir det utan att bränna sig först,
 - i) har svårt för att bli bruna och lätt bränner sig i solen,
 - j) vet att de har bränt sig allvarligt upprepade gånger i barndomen,
 - k) har eller har haft hudcancer eller har en känd risk för att få det,
 - l) har en nära släkting som har eller har haft malignt melanom,
 - m) är under läkarvård för sjukdomar som innebär ljuskänslighet, eller
 - n) tar fotosensibiliserande medicin,
3. att ingen exponering får överskrida en persons lägsta erytemdos, dvs. den UV-dos som kan ge skönjbar hudrodnad samt att om hudrodnad uppträder efter en exponering så ska ingen ytterligare exponering ske på en vecka men kan därefter återupptas om exponeringen börjar om från exponeringsschemats början,
4. att om oväntade biverkningar, till exempel. klåda, uppstår inom 48 timmar efter den första exponeringen, ska läkare tillfrågas innan ytterligare exponering,
5. avsett exponeringsavstånd (om det inte är givet av solariets konstruktion),

6. rekommenderat exponeringsschema som specificerar soltidens längd och uppehållet mellan dem med utgångspunkt från UV-strålningen i solariet, hudkänslighet och eventuellt avståndsberoende.

7. att det första tillfället, med tidigare osolad hud är en ”testsolning”, då exponeringen 100 joule per kvadratmeter erytemeffektiv ultraviolett strålning inte får överskridas alternativt ska baseras på ett test på en liten begränsad hudyta,

8. antalet exponeringar som inte bör överskridas per år kompletterat med informationen: ”Varje solarisolation ökar risken för hudcancer. Inget antal är ofarligt”,

9. att solariet inte ska användas om dess tidur eller ett filter är trasigt eller saknas,

10. identifiering av reservdelskomponenter som kan påverka den ultravioletta strålningen,

11. identifiering av utbytbara källor för UV-strålning och att de bara ska ersättas av sådana som anges på solariets märkning och att UV-lysrör bara ska ersättas med sådana som har en ekvivalenskod med UV-kodsuppgifter som faller inom ekvivalensområden angivna på solariet,

12. att UV-strålning från sol eller solarier kan orsaka bestående hud- och ögonskador som beror såväl av stråldos och strålegenskaper som individuell hudkänslighet,

13. att solsveda kan uppstå efter överexponering, att alltför många upprepade exponeringar kan leda till att huden åldras i förtid och ökad risk att få hudcancer och att ju större sammanlagd exponering, desto högre risk,

14. att utan skyddsglasögon finns risk för ögonskador såsom att hornhinnan ytterst i ögat kan bli inflammerad av solariets UV-strålning, att ögats inre delar och näthinna kan ta skada av för mycket UV-strålning och att katarakt kan uppstå av upprepade exponeringar,

15. att vid allergiska reaktioner av UV-strålning eller utpräglad individuell känslighet ska medicinsk sakkunskap rådfrågas innan exponeringar påbörjas,

16. att man som försiktighetsåtgärder vid användning av ett solarium måste

a) använda tillhandahållna skyddsglasögon som är anpassade för användning i solariet (kontaktlinser eller solglasögon ger inte tillräckligt skydd),

b) avlägsna kosmetika och inte använda kosmetiska produkter före exponering eftersom sådana kan förstärka effekterna av den ultravioletta strålningen,

c) konsultera läkare om man är osäker på om ultraviolett strålning kan försvåra medicinska sjukdomstillstånd eller bieffekter av medicinering,

d) göra uppehåll minst 48 timmar mellan solningstillfällena på grund av UV-strålningens kumulativa erytemverkan,

e) undvika att sola både i solarium och ute i solen samma dag,

f) följa exponeringsschemats rekommendationer om soltider, uppehåll och i förekommande fall avstånd från solarielamporna,

g) söka läkare om det blir bestående knölar eller sår på huden eller om leverfläckar förändras, och

h) skydda känsliga hudpartier som till exempel ärr, tatueringar och könsorgan (det måste även göras på samma sätt vid kommande tillfällen för att hudrodnad inte ska uppstå).

Bilaga 4

Råd för att skydda din hälsa

Sola inte i solarium om...

- du är under 18 år
- din hud
 - ...är ljus eller fräknig
 - ...lätt blir röd och svider vid solning
 - ...redan är röd och öm
 - ...har många födelsemärken eller pigmentfläckar
 - ...har missfärgade partier
- du brände dig allvarligt som barn
- du eller någon nära släkting har haft hudcancer
- du tar medicin som ökar känsligheten för sol
- du har sår

Solinstruktioner

- Vänta alltid minst 48 timmar mellan två solpass
- Dubblera inte solpass
- Sola aldrig i både solarium och ute i solen samma dag
- Använd inte hudkrämer, smink eller medel som förstärker eller påskyndar solbränna
- Använd skyddsglasögon
- Täck ömtåliga hudpartier, tatueringar och sår

Rådfråga läkare om...

- du är osäker på om din medicin ökar din känslighet för sol
- ett födelsemärke ändrar sig eller börjar klia, eller om du får oväntade hudförändringar

Solkänslighet & pigmenteringsförmåga			
Är du känslig för sol?		Blir du lätt brun?	
Alltid röd Aldrig brun	Alltid röd Sällan brun	Sällan röd Alltid brun	Aldrig röd Alltid brun
Använd inte solarier!		Begränsa din användning till max tre serier med som mest 10 tillfällen per serie under ett år Solpass 1: max 5 min. Solpass 2: max 10 min. Solpass 3–10: max 15 min.	

Varning!	
Solarier kan orsaka bestående skador på ögon och hud, göra att huden åldras i förtid samt orsaka hudcancer.	Risken ökar för den som börjar sola i tonåren eller i tjugooårsåldern. Ju mer solariesol, desto högre risk.

Användning av solarier är cancerframkallande. Myndigheten avråder från att använda solarier.

Bilaga 5

Utformning av skylt om förbud

Bilaga 6

Värden för ultraviolett strålning

För en lampa som har flera spektrallinjer eller som har en kontinuerlig spektralfördelning bör den viktade strålningsexponeringen under ett dygn inte överstiga värdet 30 J/m², som gäller för den biologiskt mest effektiva våglängden 270 nanometer (nm)³. Den viktade strålningsexponeringen beräknas med tillräcklig noggrannhet för alla praktiska bedömningar ur nedanstående analytiska uttryck:

$$220 < \lambda \leq 270 \text{ S}(\lambda) = 0,959^{(270 - \lambda)}$$

$$270 < \lambda \leq 300 \text{ S}(\lambda) = 1 - 0,36((\lambda - 270)/20)^{1,64}$$

$$300 < \lambda \leq 400 \text{ S}(\lambda) = 0,3 \cdot 0,736^{(\lambda - 300)} + 10^{(2 - 0,0163 \cdot \lambda)}$$

λ ska uttryckas i nm.

Eftersom de olika våglängderna har olika biologisk effektivitet beräknas först en viktad irradians, E_{eff} , genom att irradiansen för varje våglängd multipliceras med den biologiska effektiviteten, $S(\lambda)$, för denna våglängd. De erhållna produkterna summeras:

$$E_{\text{eff}} = \sum E_{\lambda} \cdot S(\lambda) \cdot \Delta\lambda$$

E_{λ} = spektral irradians i W/m²nm

$S(\lambda)$ = relativ biologisk effektivitet (dimensionslös)

$\Delta\lambda$ = våglängdsintervall i nm

E_{eff} är då den viktade irradiansen ("biologiskt effektiva irradiansen") relativt en monokromatisk lampa med våglängden 270 nm.

Den viktade strålningsexponeringen erhålls som produkten av den viktade irradiansen och exponeringstiden. Den längsta rekommenderade exponeringstiden t_{max} (s) beräknas ur

$$E_{\text{eff}} \cdot t_{\text{max}} = 30 \text{ J/m}^2 \text{ varav } t_{\text{max}} = 30 / E_{\text{eff}}$$

³ Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd om hygieniska riktvärden för ultraviolett strålning, SSMFS 2008:48.